

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием
икъэралыгъо наградэ
фэгъэшъошэгъэным
ехьыллагъ

Транспортым ылъэныкъо
гъэхагъэхэр зэрэщишъгъэ-
хэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу
гуетыныгъэ фыригъэу Иоф
зэришэрэм афэшI шытхъу-
цIэу «Урысые Федераци-
ем транспортымкIэ изас-
служеннэ ИофышI» зыфи-
Iорэр фэгъэшъошэгъэнэу

Петрусенко Георгий Ге-
оргий ыкъом — шъхъэи-
хыгъэ акционер обществэу
«Автоколоннэу N 1491-м»
иводитель, Адыгэ Республи-
кэмкIэ къ. Мыекъуапэ.

Урысые Федерацием
и Президентэу
Дмитрий МЕДВЕДЕВ
Москва, Кремль
тыгъэгъазэм и 12,
2010-рэ ильэс
N 1545

Медицинэм иучреждениехэр

Адыгэ Республикэм и
Президентэу
Тхьаклушынэ Аслъан
медицинэм иучрежде-
ниехэр гъэцэкIэжын-
хэр зыщыкIуагъэхэм
язытет зэригъашIэ
шIоигъоу тыгъуасэ ахэр
къыплъыхъагъэх. Па-
щэм игъусагъэх АР-м и
Премьер-министрэу
Къумпыл Мурат, Уры-
сыем иполитическэ
партиее «Единэ Росси-
ем» и Адыгэ шъолъыр
къутамэ и Секретарэу
Iэщэ Мухъамэд, АР-м
псауныгъэр къэу-
хъумэгъэнымкIэ имини-
стрэу Натхьо Разыет,
нэмыкIхэри.

Республикэ клиническэ сымэ-
джэщыр, кIэлэцIыкIу диагно-
стическэ гупчэр, къэлэ сымэ-
джэщыр ыкIи перинатальнэ Гуп-
чэр зэрэзтырагъэпсыхъэхэрэм,
гумэкIыгъоу, щыкIагъэу шыIэ-
хэм Президентым защигъэгъо-
загъ, псэолъэшIхэм гушыIэгъу
афэхъугъ.

— УФ-м и Президентэу Дмит-
рий Медведевым пшъэрылгъэу
субъектхэм къафигъэуцугъэхэм
адиштэу республикэм ит меди-

цинэ учреждениехэм ягъэцэкIэ-
жын ыкIи язэтегъэпсыхъан
ылъэныкъокIэ Иофэу тшIагъэхэр
ильэсыр имыкIыгъэ зэфтхысы-
жынхэр, пшъэрылгъэ шъхъалэхэр
дгъэнэфэнхэр ары непэрэ Иоф-
тхъабзэр зыфэгъэхъыгъэр, —
къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.
— Зэфэхысыжъэу тшIыхэрэм
адиштэу анахъэу тызыгъэгумэ-
кIырэ Иофыгъохэр зэшIотхын-
хэмкIэ IэпыIэгъу къытфэхъунэу
федеральнэ гупчэм нэужым зы-
фдгъээзэшт.

Натхьо Разыет къызэрэхигъэ-
щыгъэмкIэ, псауныгъэр къэухъу-
мэгъэным исистемэ хэбхоньгъэ-
хэр ышIынхэмкIэ мы аужырэ
ильэсхэм республикэм зэшIуи-
хыгъэр макIэп, сомэ миллион

600 фэдиз ащ халъхъагъ. Планэу
агъэнэфагъэм диштэу медици-
нэм иучреждениехэм тапэкIи
гъэцэкIэжынхэр арашIылэщтых,
ахэм ящыкIэгъэ оборудованиер
алэклагъэхъанымкIэ амалэу шы-
Iэр зэкIэ агъэфедэшт. АР-м и
Президент къыгъэуцугъэ пшъэ-
рылгъым — республикэм шы-
псэухэрэм медицинэ IэпыIэгъоу
аратырэр шэпхъэ инхэм адиштэу
гъэпсыгъэным — игъэцэкIэн
аналэ тырагъэтышт. Мэхъанэшхо
зэрэтыштхэм ащыц къоджэ
псэуплэхэм ащылэ медицинэ уч-
реждениехэм язэтегъэпсыхъан.

ЦIыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ на-
хъышIу шIыгъэным пае «Единэ
Россием» ыгъэнэфэгъэ проек-
тым къыдыхалъытагъэу сомэ

миллиард фэдиз партием къы-
тIупшынуу зэрэщыгъыгъэхэрэр,
ащ медицинэри къызэрэхуиубы-
тэщтыр къылуагъ Iэщэ Мухъамэд.

ГъэцэкIэжынхэр зыщызэхэ-
щгъэ учреждениехэр пштэхэмэ,
планым диштэу ахэм ИофшIэн-
хэр ащылэзекIуатэх, ахъщэм шы-
кIэхэрэп, ящыкIэгъэ оборудова-
ниери икIу фэдизэу алуагъакIэ.
Ау джыри Иоф зыдэпшIэн фэе
лъэныкъоу шыIэри макIэпышъ,
ахэм язэшIохын министерствэм
ыналэ тыригъэтынэу республи-
кэм ипащэ пшъэрылгъэ къыфи-
гъэуцугъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-
хыгъ.

Президентым изэлукIэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ
Аслъан федеральнэ казначействэм АР-мкIэ и
ГъэлорышIапIэ ипащэу агъэнэфэгъэ КIэныбэ Руслъан
тыгъуасэ зэлукIэгъу дырилагъ.

Мы мафэхэм IэнэтIакIэ Iу-
хъэгъэ Р. КIэныбэм республи-
кэм ипащэ апэдэдэ фэгъушIуагъ,
ильэс пчъагъэ хъугъэу зэгъу-
Iожъэу Иоф зышIэрэ коллекти-
вым тапэкIи гъэхъэгъэшIухэр
ышIыхъэзэ ыпэкIэ лыкIотэнэу
фиуагъ. ГумэкIыгъоу, щыкIа-
гъэу шыIэхэм язэшIохынкIэ
республикэм игъэцэкIэкIо ор-
ганхэр IэпыIэгъу къызэрафэ-
хъуштхэр Президентым къы-
хигъэщыгъ.

Джырэ уахътэ ехъулIэу Гъэ-
IорышIапIэм щылэжъэрэ нэб-
гырэ 236-мэ яIофшIэн зэрэзэ-
хашэрэм, пшъэрылгъэу зыфа-
гъэуцужыгъэхэрэм Р. КIэныбэр
кIэлэу къатэгъушылагъ. Феде-
ральнэ гупчэм унашъоу ышIы-
гъэм диштэу ахэм япчъагъэ
нахъ макIэ ашIын гухэлъ зэря-
Iэри хигъэунэфыкIыгъ. Иоф-
шIэгъэ дэгъухэр яIэу илъэсыр
агъэкIотэжыныр пшъэрылгъэ
шъхъалэхэм ащыцэу къыгъэ-

нэфагъ. Джащ фэдэу 2011-рэ
ильэсым федеральнэ казна-
чействэр автоматизированнэ
шыкIэм зэрэтехъэрэм къы-
зидихъын ылъэкIышт зэхъо-
кIыныгъэхэм къащыуцугъ. Ащ
къызэрэдильтгэрэмкIэ, мы
структурэм икIутамэхэу къэра-
лыгъом итхэм зэкIэми зы базэ
гъэнэфагъэ зэдыряIэ хъушт.
Джырэ уахътэ ехъулIэу мы
шыкIэр зыгъэфедэ хъугъэ
субъекти 7-м Адыгеири зэу
зэращыщыр гъэхъэгъэшIукIэ
плыгъэ хъушт.

Федеральнэ казначействэм
иIофшIэн мэхъанэшхо иIэу зэ-
рэщытыр Тхьаклушынэ Аслъан
къыхигъэщыгъэ, ГъэлорышIа-
пIэм ыпашъхъэ шыт пшъэрыл-
хэр зэшIохыгъэхэ зэрэхъу-
щтым ицыхъэ зэрэтелъыр, ащ-
кIэ пащэу агъэнэфагъэм пшъэ-
дэкIыжэ зэрихъыщтыри къы-
луагъ.

(Тикорр.).

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэ-
ралыгъо Совет — Хасэм ия
54-рэ зэхэсыгъо 2010-рэ илъэ-
сым тыгъэгъазэм и 22-м зэлуа-
гъакIэ.

Зэхэсыгъор зыхэплъэштхэм
мыш фэдэ Иофыгъохэр аха-
гъэхъагъэх: законопроектэу
«Адыгэ Республикэм и Зако-
нэу «ИофшIэныр къэухъумэгъэ-
ным ехыыллагъ» зыфиIорэм зэ-
хъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм
фэгъэхыгъэм» ятIонэрэу хэ-
плъэгъэныр; законопроектхэу
«Псэуплэ заулэхэр къэлэ гъэ-
псыкIэ зилэ поселкэхэм ахэ-
лыгъэтэгъэнхэм, Адыгэ Респуб-
ликэм изакон заулэмэ зэхъо-
кIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм

яхыыллагъ», «Гъэсэнэгъэм, фи-
зическэ культурэмрэ спортыр
альэныкъокIэ Адыгэ Республи-
кэм икъэралыгъо учреждение-
хэм якIэлэзэгъэджэ заулэмэ со-
циальнэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэ-
ным ехыыллагъ» зыфиIохэрэм
апэрэу ахэплъэгъэныр, Адыгэ
Республикэм изаконхэу «2010-
рэ илъэсымкIэ ыкIи план пIа-
лэхъэу 2011-рэ, 2012-рэ илъэс-
хэмкIэ Адыгэ Республикэм ирес-
публикэ бюджет ехыыллагъ»,
«2010-рэ илъэсымкIэ ыкIи план
пIалэхъэу 2011-рэ, 2012-рэ
ильэсхэмкIэ шIокI зимылэ меди-
цинэ страхованиемкIэ Адыгэ
республикэ фондым ибюджет
ехыыллагъ», «ЧIыпIэ зыгъэлоры-

шIэжыным ехыыллагъ», «По-
литикэ партиехэу Адыгэ
Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм къышыгъэлъэ-
гъуагъэхэм яIофшIэн зэрэзэхэ-
щэрэр телеканалымкIэ ыкIи (е)
радиоканалымкIэ къатыхэ зы-
хъукIэ зэфэдэ фитыныгъэхэр
яIэнхэ зэрэфасем игарантиехэм
яхыыллагъ» зыфиIохэрэм зэхъо-
кIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм
афэгъэхыгъэхэр ыкIи нэмыкI
Иофыгъохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу
N 22-м зэхэсыгъохэр зыщызэ-
хашэрэ Залышхоу хэтым сы-
хъатыр 11.00-м зэхэсыгъор щы-
рагъэжъэшт.

Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхьаматэу
Анатолий ИВАНОВ

Неуц - энергетикым и Маф

АДЫГЭ ЭЛЕКТРИЧЕСКЭ СЕТЬХЭР:

тыгъуас, неп,

ОАО-у «Кубаньэнергэм» ифилиалу Адыгэ электрическэ сетьхэр электрическэ энергетикым алыгъэлысыгъэным, атегощэгъэным, учет шлыгъэным ыкIи электроэнергетикым зыгъэфедэхэрэр электрическэ сетьхэм апышIэгъэнхэм афэлажэ.

Республикэм ипредприятие пэрытхэм ащыцуу ыкIи Пшыз шьолыыр игощэкIо сетевой комплекс щыцIахъуу гъэпсыгъэу, ащ Пшыз шьолыыр-рэ Адыгеимрэ ямуниципальнэ образованию 8: Мыекъопэ, Джэджэ, Шэуджэн, Коцхъэблэ ыкIи Красногвардейскэ районхэм, къалэу Мыекъуапэ, джаш фэдэу Краснодар краим и Белореченскэ, Апшеронскэ районхэм электроэнергетикым афэлажэ. **Предприятием фэло-фашIэхэр зышIэгъэкIэрэ шьолыырым нэбгырэ мин 500-м ехъу щэпсэу, квадратнэ километрэ мин 10 фэдиз мэхъу.**

Илъэсым къыкIоцI предприятием электрическэ сетьхэмкIэ электроэнергетикым алыгъэлысырэр киловатт-сыхат миллиард 1,2-м къыщыкIэрэп. Мы лъэхъаным предприятием ибаланс условнэ единицэ мин 30 хэхъ.

Адыгэ электрическэ сетьхэм пшээдэкIыжэ зыцахъырэ шьолыырым напряжениеу киловольт 35 — 110-рэ зиIэ трансформатор подстанции 59-рэ ыкIи напряжениеу 6 — 10/0,4 киловольт зиIэ трансформатор подстанции мин 2 фэдиз, джаш фэдэу электрическэ зэрыкIорэ гъуыч километрэ мин 9 Iэпэ-цыпэ къыхеубытэ.

КъызэтынэкIыгъэ IэшIэгъум ия 50-рэ илъэсхэм Адыгэ автоном хэкум ведомствэ зэфэшхъафхэм ахэхъэрэ энергетикым алыгъэлысырэр электрическэ сетьхэмкIэ зыгъэфедэхэрэр зыфэдыр къэзылыгъэрэ приборхэр шагу кIоцIым щыIэхэу ашIызэ, агъэкIэжыкIы.

2006-рэ илъэсым къышIублагъэу 2010-рэ илъэсыр зэрэдыхэтэу Адыгэ электрическэ сетьхэм СИП-хэр ахагъэуцохэзэ киловольт 0,4-рэ зиIэу жым хэтхэу збгырашIэрэ линии километр 109-рэ ыкIи киловольт 10 зиIэ линии километр 15 агъэкIэжыгъэх. Ащ фэдэ IофшIэнхэр ашагъэуцохэзэ Джэджэ районхэмкIэ станицэхэу Сергиевскэм ыкIи Джэджэ, Шэуджэн районхэмкIэ къуаджэу ХъатыгъужыкIуае, Мыекъопэ районхэмкIэ станицэу Даховскэм, селоу Новопротладнэм, поселкэхэу Приречнэм, Табачнэм, Меркулаевскэм, Краснооктябрьскэм, Тульскэм, селоу ХъымышкIэй, поселкэу Усть-Сахрай, къалэу Мыекъуапэ — станицэу Ханскэм, Апшеронскэ районхэмкIэ — станицэу Черниговскэм, Белореченскэ районхэмкIэ — къутырэу Каневскэм, Красногвардейскэ районхэмкIэ — къуаджэу Улапэ.

Подстанции «Промсточная» зыфиIорэм къышIублагъэу изоляцие зытелъ гъуыч лэпкэу (СИП-3) зыпышIэгъэ линиякIэу агъэпсыгъэм къалэу Мыекъуапэ исоциальнэ объектхэм, апэрэ купым хэхъэ-

мегавольт 40 зиIэхэмкIэ щызэблажыкIы, агъэкIэжыкIы. Джаш фэдэу подстанциихэу «Хъаджэхъу» ыкIи «Даховскэм» электрическэу ащыпхырыкIырэр нахъыбэ ашIыгъ. Краснодар краим хэхъэрэ къалэу Белореченскэм дэт подстанцииу «ПсыукъэбзыпIэ псэуалъэм» тет трансформаторым кIуачIэу иIэм хагъэхъуагъ.

Электроэнергетикым чIэнагъэу фэхъурэм къыкIэгъэчыгъэным епхыгъэ Iофыгъохэм атегъэпсыкIыгъэу, напряжение цыкIуу зиIэ сетьхэр электрическэ гъуычхэу апышIагъэхэр

изоляция зиIэхэмкIэ (СИП) зблахъухэзэ, подстанциякIэхэр агъэпсыхэзэ ыкIи электрическэу агъэфедатхэр зыфэдыр къэзылыгъэрэ приборхэр шагу кIоцIым щыIэхэу ашIызэ, агъэкIэжыкIы.

Изоляция зиIэхэмкIэ (СИП) зблахъухэзэ, подстанциякIэхэр агъэпсыхэзэ ыкIи электрическэу агъэфедатхэр зыфэдыр къэзылыгъэрэ приборхэр шагу кIоцIым щыIэхэу ашIызэ, агъэкIэжыкIы.

Подстанции «Промсточная» зыфиIорэм къышIублагъэу изоляцие зытелъ гъуыч лэпкэу (СИП-3) зыпышIэгъэ линиякIэу агъэпсыгъэм къалэу Мыекъуапэ исоциальнэ объектхэм, апэрэ купым хэхъэ-

рэ гъэфедатхэм — подстанциихэу «ПсыукъэбзыпIэ псэуалъэр» ыкIи «Водозабор» зыфиIохэу МУП-у «Водоканалым» иобъектхэм электрическэу афэлажэагъэхэр агъэпсыгъ.

неуц

Энергетикхэм япланхэм гъэкIэжыным епхыгъэ гухэлъышхохэр къыдалъытэх. Ахэм агъэнафэ Мыекъопэ районхэм и трансформатор подстанциихэу «Хъаджэхъу», «Даховск», «ГъозэрышI», «ХъымышкIэй», «Тульскэр» зыфиIохэрэм электрическэу кIуачIэу яIэхэр киловольт 110-м нэгъэсыгъэхэр, жым хэтэу кIорэ линииу «Новосвободная — Мостовская» зыфиIоу километрэ 40 зыкIы-хъагъэр киловольт 110-м тэтэу гъэпсыгъэныр, Коцхъэблэ

Шатохинхэм, Болдыревхэм, Каверзневхэм, Фалькохэм, Воробьевхэм, Середахэм, Жаровхэм ялэкIохэр. Сэнэхъатэу къыхахыгъэм ахэр фэшъыпкъэх ыкIи лъытэныгъэ къалэ-жыкIы.

ОАО-у «Кубаньэнергэм» и Адыгэ электрическэ ыкIи Краснодар электрическэ сетьхэм ядиректорэу Натхэ Инвер Юсыф ыкIом энергетикым Iоф зышIагъэхэр илъэс 25-рэ хъу-гъэ. Ащ щыцэу илъэс пшIы-кIуытIур ОАО-у «Кубаньэнергэм» исистемэ щыхыгъ. Предприятием иIэшхъэтет зы-хъуыгъэм къышIублагъэу иIофшIэгъухэм теубытагъэ зыхэлъ епIыкIэ зыфашIыжыкIы: ар IэпIэсэныгъэ ин зыхэлъ ыкIи хэхъоныгъаIэхэм афэлажэагъэным фэшI коллективыр зэкIо-зыгъэуцон зыIэкIырэ менедж-жерэу щыт.

Хэт щыцI иIофшIэн гъэхъ-гъэшIухэр къышIэгъэлыгъонхэ фаеу коллективым иIоф филь-гъуэу, ахэм ясоциальнэ щыIа-кIэ епхыгъэ Iофыгъохэр зэшIо-хыгъэныгъэм ышIхъэкIэ ренэу егъэ-гумэкIы. На-хъыжхэм лъытэныгъэ афэшIыгъэн зэрэфэер зышIимыгъэ-гъуышIэу ыIэ илэ Iэшхъэ-тетхэри цы-фым дахэ ело-гъэн зэрэфэер фегъасэх. Цыф къызэ-рыкIом уасэ фэшIыгъэным непэ мэхъа-нэхэу зэриIэр ренэу хегъэ-унэфыкIы.

Энергетикым хэхъоныгъэ егъэшIыгъэ-ным Натхэ Инвер илахышIоу хышIыгъэхэр къэралыгъо ыкIи отарлэ тынхэмкIэ хагъэуэфы-кIыгъ. Ащ къыфаусыгъэх «Урысыем энергетик гъэ-шIуагъ», «Урысыем энергетик-кэмкIэ и Министерствэ иIэгъэ-тыныпхъэ-энергетическэ ком-плекс иIофышIэ гъэшIуагъ», «Пшыз шьолыыр иIэгъэстыны-хъэ-энергетическэ комплекс изаслуженнэ IофышI», «Ады-геим ипромышленность изас-

луженнэ IофышI» зыфиIорэ щытхъуцIэхэр.

Ылэ теуцоным епхыгъэ гъо-гушхо ыкIи гъогу къин Адыгэ электрическэ сетьхэм къаIугъ, опытышIу ыкIи щытхъу зыпыль-шэн-зекIуакIэхэр цызэIуагъэ-кIагъэх, зэхъокIыныгъэшхохэр щашIыгъэх ыкIи IэпIэсэныгъэ ин зыхэлъ кадрэхэр шагъэхъа-зы-рыгъэх. Адыгеим иэнергетичес-кэ комплекс нахышIоу гъэп-сыгъэным ыкIи тапэкIэ хэхъо-ныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм яп-хыгъэ пшэрылэ инхэр непэ предприятием зэшIуехых. Прав-ительствэр иIэпыIэгъоу ОАО-у «Кубаньэнергэм» инвестицион-нэ проектшхохэу Адыгэ Рес-публикэм ишьолыыр шигъэнэ-фагъэхэр гъэцэкIэжыгъэнхэр пшэрылэышхоу зыфиIэгъуж-зэ, коллективым щытхъу хэлъэу ахэр егъэцэкIэх.

ОАО-у «Кубаньэнергэм» энер-гетикым и Мафэ иIэгъэIотыгъэу щыхагъэуэфыкIыгъ. Ащ ехы-лэгъэ мэфэI зэлукIэ тыгъэгъа-зэм и 16-м къалэу Краснодар щыкIуагъ. Ащ хэлэжыагъэх Ады-

гэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэу Лыхъэсэ Мыхъамо-дэрэ Адыгэ электрическэ сеть-хэм ыкIи Краснодар электри-ческэ сетьхэм ядиректорэу Нат-хэ Инверрэ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.
Сурэтхэм арытхэр: **предпри-ятием ипашэу Натхэ Ин-вер; къуаджэу Улапэ элек-трическэ линияхэр шагъэ-кIэжыкIы; напряжениешхо зиIэ линиер агъэцэкIэжыкIы.**

Зигъо законопроектыр къагъэхъазыргъэх

Кызытынэкыгъэ мэфэ благъэхэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитетхэм зэхэсыгъохэр ялагъэх. Ахэм ахэтхэр ахэплъагъэх Парламентым илэшт зэхэсыгъом кыыхалъахтхэу агъэхъазыргъэ законопроектхэм, нэмыкI юфыгъохэм.

ХэбзэихууханымкIэ, законностымкIэ ыкIи чыплэ зыгээIорышIэжыным илофыгхохэмкIэ комитетым (тхьаматэр Г.Я. Орлова) хэт-хэр зэхэсыгтоу ялагэм Iофыг-гьюиплI шыхэлпгагэх. Ахэм зыкIэ ашыщ Адыгэ Республикэм изакон ипроектэу «ЗычIэхэ унэхэм ыкIи коммунальн фэлэ-фашIэхэм апае граждандхэм атефэр субсидиэхэр ятыггэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм ифитыныггэхэу чыплэ зыгээIорышIэжыным иорганхэм афаггэзэггаггэхэм яггэцIкIэн зыпгызужыггэн-ным ехылаIаг» зыфиIоу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет кIэщакIо зыфэху-ггэр. Мы законопроектыр ятIон-гэр еджэггым тельтаггэу Парламентым изэхэсыгто кы-халхьаштэу аггэнэфаг. Законопроектым кIуачIэ иIэ зы-хукIэ, зыцIэ кьетIоггэ пшэ-рылтыр 2011-рэ ильэсым ищы-лэ мазэ и 1-м кышчыублаггэу Адыгэ Республикэм IофшIэ-нымкIэ ыкIи социальнэ хэхьо-ныггэмкIэ и Министерствэ IофшIэнымкIэ ыкIи цыфхэр социальнэу ухьумэггэнхэмкIэ ичIылIэ органхэм аггэцIагэу аублэшт.

Адугэ Республикэм изакон ипроектэу «Чыплэ зыгэлоры-шэжыным ехылааг» зыфи-лорэм зэхьоклыныгэхэр фэшл-гэнэхэм фэгъэхыг» зыфилоу депутатэу Г. Я. Орловар кIэщакIо зыфэхъугтэм кIуачIэ илэ зыхъукIэ, Адугэ Республикэм изакон федеральнэ законом диштIу гъэпсыжыгтэ хъушт.

Бюджет-финанс, хэбзэ
ЫкIи экономикэ политикэ
кэмкIэ комитетым хэтхэр
(тхьаматэр Р. С. Мыгу)
 тегушылагэх Адыгэ Республикэм изакон ипроектэу «Адыгэ Республикэм 2010-рэ илэзсымкIэ ыкIи план пIальтэу 2011 — 2012-рэ илэзсэхэмкIэ иреспубликэ бюджет ехыллагэх» зыфиIорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм ехыллагэх» зыфиIоу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет кышагъэхазырыгъэм. Федеральнэ бюджетым кыкIыгъэ мылькIоу республикэ бюджетым кыIыкIэхьагъэм тегъэпсыкIыгъэу мы законопроектым егъэтэрэзыхьонэ бюджетым фэдэхэмкIэ ипрогнозхэр. Ащ тегъэпсыкIыгъэу бюджетым ихьарджхэми зэхьокIыныгъэхэр афэхьугъэх. Комитетым игъо ылъэгъугъ Парламентым изэхэсыгъо законопроектыр еджэгъуитIумкIи шыштэгъэнэу. А предложением тегъу законопроектыр Къэралыгъо Советым — Хасэм изэхэсыгъо кырахьылIашт.

Адыгэ Республикэм изакон ипроектэу «ШIокI зимыгъ медицинэ страхованиемкIэ Адыгэ республикIэ фондм 2010-рэ илъэсымкIэ ыкIи план пIалгъэу 2011 — 2012-рэ илъэсхэмкIэ ибюджет ехылапIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэм республикIэ ыкIи федеральнэ лъэныкъохэм къарыкIыгъэ мылыкоу бюджетым ифедэхэм къалтIэсыгъэр къыдалгъытIэзэ прогнозэ агъэнфэгъагъэхэр егъэтэрэззыжых. ИфэшIошэ

зэхьокIыныгъэ-
хэр бюджетым
ихъарджхэми
афашIыгъэх.

Фондым ибюджет фэдэхэм ателыгтэгъэ Iахъуу иIэр сомэ миллион 18-рэ мин 537,1-кIэ нахъыбэ зрэхъугъэр кыдалгыгъэ, шIокI зымылэ медицинэ страхованияемкIэ чIыплэ программэр гъэцэкIэжыгъэным сомэ миллион 11-рэ мин 279-рэ пIуагъэхъаштэу агъэнэфагъ. Комитетым хэтхэм законпроектыр еджэгъуитIумкIи штэгъэныр игъо алыгъугъ, а предложением телыгтагъэу Парламентым изэхэсыгъо кыхалхъашт.

Социальнэ политикэмкнэ, псауныгээр кээухүмэгээн-нымкнэ ыкнэ ветеранхэм ялофыгхохэмкнэ комитетнэ (тхыаматар Т. М. Петрова) хэтхэр хэлплагыгх апэрэ еджэгүмкнэ аштэгэгэгэ законопроектэу «Адыгэ Республикэм и Законзу «Юфшлэньнэ кээухүмэгээннэ ехыллаг» зыфи-лорэм зэхьоклыныггэхэр фэ-шлыггээнхэм фэгэыхыг» зы-фи-лорэм. Законопроектнэ ехыллэггэ гэтэрэзыжынхэу депутатхэм кыатыггэхэм, Кэ-ралыгхо Советнэ — Хасэм и Аппарат и Правовой ыкнэ Ин-формационнэ-аналитическэ гьэлорышлалэхэм законопроектнэ кыралуалэхэрэм ахал-лэхи, законпроектнэ штэгэ-нэр депутатхэм игбо афэзы-лгэггүрэ унашмо ашлыг.

Законопроектэу «Адыгэ Республикэм изакон зырызхэм зэхьоклыныгэхэр афэшлыгэн-

хэм ехыылаҕы» зыфилорэм егэзнафэ Адыгы Республикэм и Закону «Адыгы Республикэм щыпсэурэ цыф куп ырызыхэм социальнэ Ипыылгыу ятыгэ-нымкIэ зехыэгээн фэе Иофыгьохэм яхыылаҕы» ыкIи Адыг Республикэм и Закону «Псауныгыр кэуухумэргэным ылыныкыокIэ Адыгы Респуб-ликэм ифитыныгыэхэм ащыш-хэр чIыплэ зыгэIорышIэжыы-ным иорганхэм ятыжыгээн-хэм ехыылаҕы» зыфилорэм зэхыокIыныгыэхэр афэшIыгэн-хэу. Законопроектым егэзнафэ ныбжыым е сэкьатныгыэм тельытгыгэ пенсие зыфагыэу-дугьэхэу ашкIэ ахышэу кьара-гырэр Адыгы Республикэм пенсионерыр щыпсэун зри-лэкIышт ахышэ анах макIэу хабэнэ ыгэнэфагыэм шIо-мыкIхэрэм амбулаторие шы-кIэм тетэу яIазэхэ зыхыукIэ, врачым (фельдшерым) кьафы-ритыхыкIыгэ рецептым тегэз-псыкIыгэу Iэзэгү уххэр ыкIи медицинэ мэхьанэ зиIэ пкыы-гыохэр осэныкыокIэ яшэгэн-хэм ифитыныгыгэ пенсионерым Iэшштэу. Нахыпэм ыпшэкIэ зышIэ кьышетлогэу законом аш фэдэ фитыныгыгэ зиIэхэу ыгэ-нафэштыгыгэхэр зипенсие пен-сионерыр зэрэпсэун ылыэкIышт ахышэ анах макIэм лымыIэ-сшыштыгыгэхэр арых нылэн.

* * *

**Къэралыгъо Советым —
Хасэм культурэмкІэ, спор-
тымкІэ, СМЙ-мкІэ ыкІи
общественнэ организацие-**

хэм Иоф адэшлэггэнымклэ
икомитет (тхаматэр Е. И. Са-
лов) хэтхэр тегушылаггэх
Адыгэ Республикэм изакон
ипроектэу «Адыгэ Республи-
кэм гэгсэнэггэмклэ икьэра-
лыгьо учреждениехэм яклэлэ-
егъджэ куп зырызхэу отрас-
лэхэу «Гэгсэнэггэр» ыкли «Фи-
зическэ культурэмрэ спортм-
рэ» зыфилохэрэм кхахиубытэ
хэрэм социальнэ Iпылэггю
ятыггэным ехыллагг» зыфи-
лорэм. Законопроектхэр кьагъ-
хазырыгг депутатхэу Е.И. Са-
ловымрэ С. Г. Письмакрэ.

Законопроектыр зэхэгъу-
цогъэн фаеу зыкышытыр зы-
ныбжь ильгэс 30-м шомыкырэ
тренер ныбжьыкIэхэу, апыгъ-
рэ профессиональнэ гэсэныгъэ
зихIэхэу Адыгэ Республикэм
кIэлэцIыкIухэм хэгъэхъожь
шыкIэм тетгэу гэсэныгъэ зы-
царагъэгъотыр къэралыгъо
егъэджэпIэ учреждением —
Адыгэ Республикэм иолимпий-
скэ резерв пае фэшIыкIэ гъэп-
сыгъэ кIэлэцIыкIу-зихэхъогъу
еджэпIэхэм штатым хэтхэу
аIутхэм материальнэ IэпыIэгъу
ягъэгъотыгъэн фаеу шыгышъ
ары. Мы законыр заштэкIэ,
джащ фэдэунэмыкI спорт
лэпкIэхэм ныбжьыкIэхэр апы-
цагъэ шыгъэнхэм кIигъэгъу-
шIуштых. Авторхэр зэрэгъэх-
хэрэмкIэ, законыр 2011-рэ ильгэ-
сым ибэдзэогъу и 1-м кышы-
ублагъэу кIуачIэ иIэ хьун фае.

*Къэралыгъо Советым —
Хасэм ипресс-къулыкъу*

Уасэхэм ямониторинг кбыгьэлъэгъуагъэр

Гъомылӕпхъӕ шхъаӀхэм ауасэхэм яхыллӕгъӕ тхъамфӕ тельтӕгӕ мониторингым тегъӕпсыккыгъуу муниципальнӕ образованихӕу «Теуцожӕ районым», «Тӕхъутӕмыккое районым», «Джӕджӕ районым», «Красногвардейскӕ районым» ядминистратицхэм сатыушӕ организацие 12-м яхыллагъуу тьгъӕгъазэм и 9-м къатыгъӕ кыбӕрахэм кызырагъӕльгъуагъӕмкӕ, хгъӕуӕнфыккыгъзн фае зырыщӕцӕ уасӕхӕр инӕу зӕрӕзтӕккыштыгъӕхӕр.

Гушылм пae, пpoцeнтa 2,5-м нэсэу тху зыхэл пастеризованнэ шэу полиэтилен пакетым (литрэ 0,9-рэ) итэу ащэрэм анахь осэ маклэ (сомэ 22,8-рэ) зышчыриагээр тучанэу ЗАО-у «Тандер» зыфилорээр (Джэджэ районыр) ыкки анахь лаплэу (сомэ 28-клэ) зышашэщтыгыгээр Тэхутэмькоые районым ит тучанэу ООО-у «Клэрмыт» зышлэр ары. Аш сатыу осэ тегэхэюу шчыриагээр процент 40.

Тху проценти 2,5-рэ зыхэлъ кефирэу полиэтилен пакетым (литрэ 0,9-рэ) итэу йагъэкълэрэ зэкълэми анахъ пьутэу Джэ-джэ районым ит тучанэу ЗАО-у «Тандер» зыфиIорэм (сомэ 25-кIэ) шацшштгыгэмэ, Тэхьутэмыкьёе районымкIэ ООО-у «КIэрмыг» зыцIэу поселкэу Яблоновскэм дэтэм пстэуми анахъ лъаптэу (сомэ 29-кIэ) шацшштгыг. Сатыу осэ тегъахьоу ащ иIагъэр процент 20,83-рэ.

Тху процент 20 зыхэлъ шатэу поли-
этилен пакетым (килограмм 0,45-рэ) итэу
йуагъэкъырэр зэкъэми анахъ пугътэу (сомэ
31-к1э) Тэхуэтэмыкъое районымк1э по-
селкэу Яблоновскэм дэт тучанэу ООО-у
«Беркутым» шаццэштэгъэмэ, ар зэкъэми
аныхъ лъап1эу (сомэ 49-к1э) шыуагъэк1ы-
цтгъэ Тэхуэтэмыкъое районымк1э посел-
кэу Яблоновскэм дэт тучанэу ООО-у «Та-
гир» зыфи1орэм. Сатыу тегъахъоу ащ
шагъэфедэштгъэр процент 22,5-рэ.

КъэкӀыхэрэм ахэшыкыгъэ дэгъэ рафинированнэу ыкӀи дезодарированнэу полиэтилен бэщэрэбым (зы литрэ) итэу ӀуагъэкӀырэм пстэуми анахь пӀуэтэу (сомэ 60-кӀэ) Тэхьутэмькыое районымкӀэ поселкэу Яблоновскэм дэт тучанэу ООО-у «Беркут» зыфилорэм щашчӀыгъэмэ, пстэуми анахь лъапӀэу (сомэ 78-кӀэ) ар щыӀуагъэкӀыщыгъ поселкэу Яблоновскэм дэт тучанэу ООО-у «Тагир» зыцӀэм. Сабгъуе тегъахьоу ас илагъэр процент 14,7-рэ.

Апэрэ категориём хэбхэрэ чэт клэнкли
10-м уасэу илэр зэклэми анахь щымэклэгь

Теуцожь районимклэ поселкэу Лъэустэн-хьаблэ дэт тучанэу ООО-у «Марыет» зыфиIорэм (сомэ 30), ар пстэуми анахь лъапIэу щашцэштыгь Красногвардейскэ районым ит тучанэу ООО-у «Людмила» зыщэм (сомэ 36-рэ). Сатыу осэ тегъахьор проценти 9,1-рэ хьуштыгьэ.

Шьюшыгыу хаджыгээр (зы килограммыр) пстэуми анахь пьутэу (сомэ 36,5, klэ) щашэщтыгь Теуцожь районьмklэ поселкэу Лэзустэнхьаблэ дэт тучанэу ООО-у «Марьет» зыфиорэм, эклэми анахь щыльэплагь (сомэ 46-рэ) поселкэу Лэзустэнхьаблэ дэт тучанэу ООО-у «Элимсан» зыцлэм (сомэ 46-рэ). Сатыу осэ тегьахьор процент 21,1-м нэсыштыгь.

Пындж укэзбзгыгэм (зы килограмммы)
зырызышэ уасэу илэр (сомэ 25,5-рэ)
зэкэми анахь шымэклагы Лъэуэстэнхьаб-
лэ дэт тучанэу ООО-у «Марыет» зыфи-
лорэм, зэкэми анахь льяплэу (сомэ 36-кэ)
ар ащашэштыгь а поселкэ дэдэм дэт туч-
анэу ООО-у «Элимсэндэм» (сатыу осэ
тегъахор процент 32-рэ) ыки ООО-у
«Ниса» зышэм (сомэ 44-рэ). Аужырэм

сатыу осэ тегъахъоу ыгъэфедэщтыгъэр
проценти 10,1-рэ.

Крупэ лъэпкъэу гречкэм (зы килограммым) уасэу илэр зэкIэмй анахь цымэкIагъ (сомэ 57-рэ) поселкэу Яблоновскэм дэт тучанэу ООО-у «Тагирым», зэкIэмй анахь цыльэпIагъ поселкэу Лъэустэнхьаблэ дэт тучанэу ООО-у «Ниса» зыфиIорэм (сомэ 74-рэ). Аужырэм исагыу осэ тегъахьо проценти 10,4-рэ хьуштыгъэ.

Фыгу килограмммы уасэу илэр (сомэ 20) пстэуми анахь щыцЫкIугь Красногвардейскэ районым ит тучанэу ООО-у «Рынок» зыфилорэм, пстэуми анахь лъапIэу ыццэштыгь Джэдждэ районымкIэ станицэу Дондуковскэм дэт ИП-у «Германовым» (сомэ 42-рэ). Ащ сатыу осэ тегъахъоу ыгъэфедэрэр процент 22,4-м нэсыштыгь.

Картоф килограммым уасуу илэр пстэ-
уми анахь шыщыктугь (сомэ 25,5-рэ)
Тэхуэтымыкбэ районымкдэ поселкэу Яб-
лоновскэм дэт тучанэу ООО-у «Марыет»
зыфилорэм ыкдэ пстэуми анахь шыльэплагь
(сомэ 30) Теуцожь районымкдэ поселкэу
Львустэнхыаблэ дэт тучанэу ООО-у «Ниса»
зыщэм. Ащ сатыу осэ тегьахоу цагьэ-
федэщтыгьэр процент 11,1-рэ.

**Адыгэ Республикэм уасэхэмрэ
тарифхэмрэ кӕэралыгъо гъэЮрышIэн
ахэлъхьэгъэнымкIэ и ГъэЮрышIантI.**

**Адыгэ Республикэм телерадиокъэтынхэмкІэ имуниципальнэ организациехэу
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэу 2011-рэ
илъэсым гъэтхакъэм и 13-м щыІэштхэм язэхэщэн пае эфир уахътэ язытын фаехэр**

№п/п	Организацием / къэбар жьугъэм намал ыцІ	Юридическэ адресыр	Зэхэзыщакъэу
1	МУ-у «Красногвардейскэ муниципальнэ телевидениер» (КМТ) «Красногвардейскэ муниципальнэ телевидениер» (КМТ) (телекъэтын)	ур. Фестивальнэр, 1, с. Красногвардейскэр, Адыгэ Республик, 385300	Красногвардейскэ районым иадминистрације
2	МУ-у «Зарево» «Зарево» (телекъэтын)	Шэуджэным иур., 14, къ. Хьакурынэхьабл, Шэуджэн район, Адыгэ Республик, 385440	МО-у «Шэуджэн районым» иадминистрације
3	МУТРВ-у «Кошхьабл» «Кошхьабл-ТВ» (телекъэтын)	Лениным иур., 10, къ. Кошхьабл, Адыгэ Республик, 385400	МО-у «Кошхьэблэ районым» иадминистрације

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гунчэ комиссие

**ХэутынымкІэ къэбар жьугъэм икъэралыгъо, имуниципальнэ амалхэу
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэу 2011-рэ
илъэсым гъэтхакъэм и 13-м щыІэштхэм афэгъэхьыгъэ пэшІорыгъэшъ агитациер
зэхэщэгъэным пае материалхэр къызыщыхауышт чІыпІэхэр язытын фаехэр**

№п/п	Къэбар жьугъэм намал ыцІ	Юридическэ адресыр	Зэхэзыщакъэу	КъызэрэдэкІырэ пчъагъэр
1.	Гъэзетэу «Адыгэ макъ»	ур. Первомайскэр, 197, къ. Мыекъуапэ, Адыгэ Республик, 385000	Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр	тхымафэм 5
2.	Гъэзетэу «Советская Адыгея»	ур. Первомайскэр, 197, къ. Мыекъуапэ, Адыгэ Республик, 385000	Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр	тхымафэм 5
3.	Гъэзетэу «Красное знамя»	ур. Краснэр, 138, ст. Джэдждэ, Джэдждэ район, Адыгэ Республик, 385600	Адыгэ Республикэм и Джэдждэ район администрације, Адыгэ Республикэм и Джэдждэ район инароднэ депутатхэм я Совет, Адыгэ Республикэм Джэдждэ районымкІэ и ГУП-у «Гъэзетэу «Красное знамя» иредакције»	тхымафэм 2
4.	Гъэзетэу «Согласие»	Лениным иур., 62, къ. Тэхьутэмыкъуай, Тэхьутэмыкъое район, Адыгэ Республик, 385100	Адыгэ Республикэм и Тэхьутэмыкъое район иадминистрације, Адыгэ Республикэм и Тэхьутэмыкъое район инароднэ депутатхэм я Совет	тхымафэм 3
5.	Гъэзетэу «Кошехабльские вести»	Джарымэм иур., 5, къ. Кошхьабл, Кошхьэблэ район, Адыгэ Республик, 385400	Муниципальнэ образованиеу «Кошхьэблэ районым» иадминистрације	тхымафэм 2
6.	Гъэзетэу «Теучежские вести»	ур. Октябрьскэр, 21, къ. Пэнэжыкъуай, Теуцожь район, Адыгэ Республик, 385230	Муниципальнэ образованиеу «Теуцожь районым» иадминистрације	тхымафэм 2
7.	Гъэзетэу «Маяк»	ур. Школьнэр, 24, п. Тульскэр, Мыекъопэ район, Адыгэ Республик, 385730	Мыекъопэ районым иадминистрације, Мыекъопэ районым иІыкІохэм я ЗэІукІэ, МУП-у гъэзетэу «Маяк» иредакције	тхымафэм 4
8.	Гъэзетэу «Майкопские новости»	Лениным иур., 16, къ. Мыекъуапэ, Адыгэ Республик, 385000	Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрације	тхымафэм 4
9.	Гъэзетэу «Единство»	Чайковскэм иур., 13, Адыгэкъал, Адыгэ Республик, 385200	Адыгэкъалэ иадминистрације, Адыгэкъалэ инароднэ депутатхэм я Совет	тхымафэм 2
10.	Гъэзетэу «Дружба»	ур. 50 лет Октября, 29, с. Красногвардейскэр, Красногвардейскэ район, Адыгэ Республик, 385300	Красногвардейскэ районым иадминистрације, муниципальнэ образованиеу «Красногвардейскэ районым» инароднэ депутатхэм я Совет	тхымафэм 3
11.	Гъэзетэу «Заря»	Шэуджэным иур., 11, къ. Хьакурынэхьабл, Адыгэ Республик, 385440	Муниципальнэ учреждениеу «Заря»	тхымафэм 2

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гунчэ комиссие

Законыр аукъуагъэу агъэунэфыгъ

Мыекъопэ районым илицензионнэ къулыкъу иІофшІэн зэрэзхищэрэм епхыгъэ уплэкІунэу правэухъумэкІо органхэм зэхашагъэм къызэригъэлъэгъуагъэмкІэ, бзэдждэшІэгъэ хьылъэ зезыхьэгъэ хьулъфыгъэм Іашэр ыгъэфедэным ифитыныгъэ епты зэрэмыхъуштыр ашІэзэ, ащ тхылъ фагъэпсыгъэу агъэунэфыгъ.

2009-рэ илъэсым шышхьэІум и 24-м

зигугъу къэтшІыгъэ хьулъфыгъэм Мыекъопэ ОВД-м илицензионнэ къулыкъу иотдел шхончыр ыІыгынымкІэ ыкІи ыгъэфедэнымкІэ фитыныгъэ къыритынэу зыфигъэзагъ ыкІи 2010-рэ илъэсым шышхьэІум и 29-м ащ илъэІу фагъэцэкІагъ.

ПравэухъумэкІо органхэм зэхашэгъэ уплэкІунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, а уахътэм ехъулІэу мы хьулъ-

фыгъэм бзэдждэшІэгъэ хьылъэу зэрихьагъэм къыхэкІыкІэ джыри хьапс телыгъ. Къулыкъум Іофым екІоІакІэу къыфигъотыгъэр УФ-м изаконодательствэ димыштэу правэухъумэкІо органхэм алытагъ.

Прокурорым Мыекъопэ район судым зыкъызыфегъазэ нэуж ныІэп ащ фитыныгъэу ратыгъэм кІуачІэ имыІэжы зыхъугъэр.

УплэкІунхэм зэфэхьысыжьэу афэхьугъэм диштэу законодательствэр зыукъогъэ къулыкъум ипашэхэм пшъэдэкІыжэ арагъэхьынэу АР-м и МВД иминистрэ тхылъ фагъэхьыгъ.

**Мыекъопэ районым
ипрокурорэу
А.В.БЕЛОУСОВ.**

Терроризмэ ыкIи экстремизмэ нэшанэ зилэ зекIуакIэхэм апэуцужыгъэным правовой лъапсэ фэхъух Урысые Федерацием и Конституцие, международнэ правэм ипринципхэмрэ ишапхъэхэмрэ, международнэ зэзэгъыныгъэхэр, Федеральнэ законхэу «Терроризмэм пэуцужыгъэным ехьыллагъ», «Экстремистскэ зекIуакIэхэм апэуцужыгъэным ехьыллагъ» зыфилохэрэр ыкIи нэмыкI законхэр, Урысые Федерацием и Президент, Правительствэм янорматив правовой актхэр, джащ фэдэу ахэм атегъэпсыкIыгъэу федеральнэ къралыгъо хэбзэ органхэм аштэрэ норматив правовой актхэр.

ООН-м и Генеральнэ Ассамблей ыкIи ШынэгъончъагъэмкIэ Советым ядекларациехэм ыкIи ярезолуциехэм ащагъэнафэх. «политическэ гухэлъхэм апае зэрахъэрэ террористическэ актхэр сьдэу хъугъэкIи политическэ, философскэ, идеологическэ, расовэ, этническэ, дин ыкIи нэмыкI нэшанэхэр ялэхэ фэдэу алыгъэхэзэ къаушыхъатынхэ алыгъыштхэп», «политическэ шъхъэгъэзыпIэ зэтыгъэн фаеу террористыгъ алыгътэн алыгъыштхэп», «терроризмэр, экстремизмэр, хэбзэнчъэу наркотикхэр ыкIи Iашэхэр кыгъэкIокIыгъэнхэр, зэхэщэгъэ бздджэшагъэхэр ыкIи кыольхэ тын-Iыхыныр зэпхыгъэхэу алыгътэх». Терроризмэр экстремизмэмрэ апэуцужыгъэным ехьыллагъэ международнэ правовой актхэр занкIэу япхыгъэх гуманитарнэ, дин, бажэнчэхэм яфитыныгъэхэмкIэ шапхъэхэм, цыфым ифитыныгъэхэр къэуухъумэгъэнхэм ыльэныкыкIэ международнэ стандартхэм.

ХэгъэунэфыкIыгъэн фаеу терроризмэр экстремизмэмрэ апэуцужыгъэнымкIэ международнэ правовой документ шъхъалэу шытхэр, ахэм ащыщых: лагымэхэр атедзэгъэнхэм епхыгъэ терроризмэм бэнэныгъэ ешылIэгъэным ехьыллагъэ Международнэ Конвенциер, терроризмэм мылыкIу зэрэпIуагъэхэрэм бэнэныгъэ ешылIэгъэным ехьыллагъэ Международнэ Конвенциер, заложникхэр зэраубытыхэрэм бэнэныгъэ ешылIэгъэным ехьыллагъэ Международнэ Конвенциер, терроризмэр къэмыгъэхъуыгъэным ехьыллагъэ Конвенциеу Европэм и Совет ыштагъэр, терроризмэм, сепаратизмэм ыкIи экстремизмэм бэнэныгъэ яшылIэгъэным ехьыллагъэ Шанхайскэ Конвенциер, международнэ терроризмэм бэнэныгъэ ешылIэгъэным ехьыллагъэ Декларациеу Урысые Федерациемрэ Къыблэ-КъокIыпIэ Азием хэхъэрэ къралхэм я Ассоциациерэ зедашыгъэ Декларациер, хы ШуцIэ экономическэ зэдэлъжэныгъэм хэхъэрэ къралхэм яправительствэхэм бздджэшагъэхэм, анахъуэ зэхэщэныгъэ зыхэлъхэм, бэнэныгъэ яшылIэгъэным ехьыллагъэ Зэзэгъыныгъэу зедашыгъэр, коллективнэ шынэгъончъагъэм ехьыллагъэ Зэзэгъыныгъэр, СНГ-м хэхъэрэ къралхэм терроризмэм ыкIи гъэщынэн нэшанэ зыхэлъ экстремизмэм бэнэныгъэ яшылIэгъэнымкIэ зэдэлъжэгъэным ехьыллагъэ я Конвенцие, терроризмэм бэнэныгъэ ешылIэгъэнымкIэ СНГ-м и Модельнэ закон, нэмыкIхэр.

Конституционнэ лъапсэу иIэр зэхъокIыгъэн ыкIи Урысые Федерацием зыкIыныгъэу хэлъыр укыогъэн, къралыгъом ищынэгъончъагъэ кыкIегъэчыгъэн, улэшыгъэ формированиехэр зэхэщэгъэнхэ, социальнэ, расовэ, лъэпкэ, дин кIэгъэблын гухэлъхэр зыгъэнэфэрэ ыкIи ащ фэдэ зекIуакIэхэр кызхэфэхэр обще-

ственнэ объединениехэр зэхэщэнхэ фимытхэу Урысые Федерацием и Конституцие егъэнафэх. Хъульфыгъэу е бзылфыгъэу зэрэщытым, расэу, лъэпкэу зыхэхъэрэм, ыбзэ, кызыхэкIыгъэм, мылкIумкIэ ыкIи IэнатIэмкIэ обществэм чыпIэу щыубытырэм, зыщыпсэурэм, диным фыщытыкIэу фырилэм, иеплэыкIэхэм, общественнэ объединениеу зыхэтым, джащ фэдэу нэмыкI Iофыгъохэм ямылгытыгъэу, цыфым, гражданиным ифитыныгъэхэмкIэ ыкIи ишъхъафитыныгъэхэмкIэ къралыгъом изакон Шъхъалэ зекIэми зэфэдэ фитыныгъэхэм ягарантиехэр арегъэгъоты; социальнэ, расовэ, лъэпкэ, бзэ е динэу ылэжырым апкъ кыкIэу гражданиным ифитыныгъэхэр

хъэгъэнхэмкIэ мэхъэнэ шъхъалэ зилэхэм ащыщых Урысые Федерацием и субъектхэм якъэралыгъо хэбзэ органхэмрэ чыпIэ зыгъэлорышIэжыным иорганхэмрэ.

Урысые Федерацием и Президент номерэу 116-рэ зытетэу 2006-рэ ильэсым мэзаем и 15-м кыдыгъэкIыгъэ Указэу «Терроризмэм пэуцужыгъэнымкIэ зехъэгъэн фэе Iофыгъохэм яхьыллагъ» зыфилохэм тегъэпсыкIыгъэу гъэцкIэкIо хэбзэм ифедеральнэ органхэм ячIыпIэ органхэм, Урысые Федерацием и субъектхэм яхэбзэ гъэцкIэкIо органхэм ыкIи чыпIэ зыгъэлорышIэжыным иорганхэм терроризмэм епхыгъэ профилактикэмкIэ IофшIэнэу агъэцакIэрэм

Федерацием и субъектхэм якъэралыгъо хэбзэ органхэр, чыпIэ зыгъэлорышIэжыным иорганхэр.

Федеральнэ законэу «Экстремистскэ IофшIэным пэуцужыгъэным ехьыллагъ» зыфилохэм зэригъэнафэрэмкIэ, экстремизмэ нэшанэ зилэ хэбзэнчъагъэ зэрахъан гухэлъ зэрIэр къэзыушыхъатыр къэбар икъухэр алэкIэлъхэ ыкIи уголовнэ пшъэдэкIыж ягъэхьыгъэным ительхъапIэхэр шымылэхэ зыхъукIэ, Урысые Федерацием и Генеральнэ прокурор е ащ игуадзэ, е ащ ылэ иль прокурорым общественнэ ыкIи динлэжъ объединением е нэмыкI организацием ипащэ тхыгъэ шыкIэм тетэу макъэ регъэлу ащ фэдэ зекIуакIэ зра-

Федерацием и Генеральнэ прокурор, е ащ ылэ иль зифэшъошэ прокурорым тхыгъэ шыкIэм тетэу ыгу кыгъэкIыжы ащ фэдэ зекIуакIэ зэрихъэ зэрэмыхъуштыр. А къэбарымкIэ палъэу фагъэнэфагъэм ехъулIэу ыгу кыгъэкIыжыным лъапсэ фэхъугъэ хэуконыгъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэм епхыгъэ Iофыгъохэр зызэримыхъэхэкIэ е ыгу кызагъэкIыжыгъэм кыщыублагъэу мэээ пшIыкIуIум кыкIоцI экстремизмэ нэшанэ зыхэлъ ащ фэдэ зекIуакIэхэр икIэрыкIэу зэрихъагъэхэу кызыхагъэцкIэ, зифэшъошэ ащ фэдэ къэбарлыгъэлэс амалым иIофшIэн кыгъэуу.

Экстремистскэ IофшIэныр гухэлъэу зыгъэнэфэрэ обще-

ТЕРРОРИЗМЭР ЫКIИ ЭКСТРЕМИЗМЭР: пшъэдэкIыжъхэм япхыгъэ Iофыгъохэр

гъэцIыкIуыгъэнхэм, ащ фэдэ социальнэ, расовэ, лъэпкэ, дин ыкIи бзэ лъэныкыохэмкIэ зыр адрэм нахэ гъэиыныгъэу кыгъэалъэгъогъэным япхыгъэ пропагандэ зэрахъан фимытхэу егъэнафэх; джащ фэдэу социальнэ, расовэ, лъэпкэ е дин лъэныкыохэмкIэ джэгъогъуныгъэ, пыныгъэ афэ-шылIэгъэным ехьыллагъэ пропагандэ е агитацие хэти зэрихъан фимытхэу егъэпсы.

Урысые Федерацием ильэпкы шынэгъончъагъэ и Стратегиехэу 2020-рэ ильэсым нэс ателытагъэхэу Урысые Федерацием и Президент 2009-рэ ильэсым жъоныгъуакIэм и 5-м номерэу 537-рэ зытетэу кыдыгъэкIыгъэ унашъомкIэ ыухэсыгъэхэм къралыгъом ищынэгъончъагъэ и амалхэу ыкIи игухэлъхэу егъэнафэх политическэ ыкIи дин экстремизмэ, лъэпкэ ыкIи этническэ сепаратизмэ зезыхъэхэрэр кы-хэгъэщыгъэнхэм ыкIи апэуцужыгъэным яхьыллагъэ системшIу гъэпсыгъэныр, лъэпкэ зэпэуцужыныгъэхэр къэмыгъэхъуыгъэнхэм имеханизмэхэр кыгъэотыгъэнхэр.

Урысые Федерацием лъэпкы шынэгъончъагъэмкIэ и Концепциехэм хэгъэгум ильэпкы шынэгъончъагъэ икIоцI ыкIи иIэкIыб шынэгъуабэм ахэлъытэ терроризмэм нахэ зызэриушъомбгъуэрэр. Экстремистскэ организациехэр ыкIи купхэр мы лъэхъаным Урысыем исоциальнэ-политическэ Iофыгъохэр зэщызыгъэкIонхэ зылъэкIышт лъэныкыоу ыкIи хэгъэгум ищынэгъончъагъэрэ изыкIыныгъэрэ лъэшэу зиягъэ кыкIыны ыльэкIыштэу шытых.

Терроризмэм бэнэныгъэ ешылIэгъэным пшъэдэкIыжъ дызехъэгъэным ыкIи ищыкIэгъэ кIуачIэхэр, амалхэр, къэкIуапIэхэр егъэгъотыгъэнхэм ясубъектэу щыт Урысые Федерацием и Правительствэ, ежхэм фитыныгъэу ялэхэм атегъэпсыкIыгъэу терроризмэм бэнэныгъэ езышылIэрэ субьектхэу шытых: Урысые Федерацием шынэгъончъагъэмкIэ и Федеральнэ кыулыкIу; Урысые Федерацием хэгъэгу IоцI IофхэмкIэ и Министерствэ; Урысые Федерацием IэкIыб шъэфхэр зэгъэшIэгъэнхэмкIэ и КыулыкIу; Урысые Федерацием охрэнэмкIэ и Федеральнэ кыулыкIу; Урысые Федерацием зыкъэуухъумэжыгъэнымкIэ и Министерствэ.

Терроризмэ ыкIи экстремизмэ нэшанэ зыхэлъ зекIуакIэхэр къэмыгъэхъуыгъэнхэм (профилактикэм) епхыгъэ Iофыгъохэр з-

пэщэныгъэ дызехъэгъэным, джащ фэдэу ахэм кыздахъырэ кыныгъохэр нахэ макIэ шыгъэнхэм апае терроризмэм пэшIуекIорэ комиссиехэр зэхэщэгъэх.

Федеральнэ законэу «Терроризмэм пэуцужыгъэным ехьыллагъ» зыфилохэм ия 24-рэ статья егъэнафэ терроризмэм хэщэгъэ организацием пшъэдэкIыжъу ыхъырэр. Терроризмэр пропагандэ шыгъэныр, терроризмэр къэушыхъатыгъэныр

хъэ зэрэмыхъуштыр ыгу кыгъэкIыжъэ, ительхъапIэхэм лъапсэу ялэр гуригъалоуэ.

Къэбарэу лъыгъэлэсыгъэмкIэ игъо фильэгъухэрэр зымыгъэцкIэжъэхэкIэ, цыф жъугъэхэм къэбархэр алызыгъэлэсырэ амалэу зышIэ кылауагъэм законом тегъэпсыкIыгъэ уголовнэ, административнэ е гражданскэ-правовой пшъэдэкIыжъ рагъэхъын алыгъышт.

Общественнэ е динлэжъ объединением, е нэмыкI организацием, ахэм якъуатэмэхэм ащыщ горэм иIофшIэн экстремизмэ нэшанэ кызыхагъэцкIэ ащ фэдэ зекIуакIэ зэрихъэ зэрэмыхъуштыр тхыгъэ шыкIэкIэ лъагъэлэсы, изекIуакIэ зэрэпхэнджыр ыгу кыгъэкIыжы. ЗыгорэкIэ а объединениехэм, организациехэм экстремизмэ нэшанэ зыхэлъ шэпхъэуконыгъэу зэрахъагъэрэ зыдамыгъэзыжыкIэ е агу кызагъэкIыжыгъэм кыщыублагъэу мэээ пшIыкIуIум кыкIоцI джыри джащ фэдэ зекIуакIэ зызэрахъэкIэ, ащ фэдэ организациер шымылэжъ ашы, общественнэ е динлэжъ объединениеу юридическэ лицэу шымытым Iоф ышIэн фимытхэу агъэпсы.

Цыф жъугъэхэм къэбархэр алызыгъэлэсырэ амалхэмкIэ экстремистскэ материалхэр атIупшыгъэхэмэ е яIофшIэн экстремизмэ нэшанэхэр халъэгъагъэхэмэ, цыф жъугъэхэм къэбархэр алызыгъэлэсырэ амалым изэхэщакIо ыкIи (е) редакцием (редактор шъхъалэм) къэбарлыгъэлэс амалыр зытхыгъэ къралыгъо органым е хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи коммуниацие жъугъэм иамалхэмкIэ федеральнэ хэбзэ гъэцкIэкIо органым, е Урысые

Федерацием и Генеральнэ прокурор, е ащ ылэ иль зифэшъошэ прокурорым тхыгъэ шыкIэм тетэу ыгу кыгъэкIыжы ащ фэдэ зекIуакIэ зэрихъэ зэрэмыхъуштыр. А къэбарымкIэ палъэу фагъэнэфагъэм ехъулIэу ыгу кыгъэкIыжыным лъапсэ фэхъугъэ хэуконыгъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэм епхыгъэ Iофыгъохэр зызэримыхъэхэкIэ е ыгу кызагъэкIыжыгъэм кыщыублагъэу мэээ пшIыкIуIум кыкIоцI экстремизмэ нэшанэ зыхэлъ ащ фэдэ зекIуакIэхэр икIэрыкIэу зэрихъагъэхэу кызыхагъэцкIэ, зифэшъошэ ащ фэдэ къэбарлыгъэлэс амалым иIофшIэн кыгъэуу.

Экстремизмэ нэшанэ зилэ материалхэр цыф жъугъэхэм къэбархэр алызыгъэлэсырэ амалхэмкIэ цыфхэм Урысые Федерацием шалъагъэлэсынхэ фитхэп.

ЗыгорэкIэ къэбархэр цыф жъугъэхэм алызыгъэлэсырэ амалхэмкIэ экстремизмэ нэшанэ зыхэлъ къэбархэр арагъэшагъэхэмэ, цыф жъугъэхэм къэбархэр алызыгъэлэсырэ амалыр зытхыгъэ къралыгъо хэбзэ органым е хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи СМИ-м иамалхэмкIэ федеральнэ уполномоченнэ органым, е Урысые Федерацием и Генеральнэ прокурор, е ащ ылэ иль прокурорым заявленииу кышылIэгъэм тегъэпсыкIыгъэ унашъоу судым ышIыгъэмкIэ цыф жъугъэхэм къэбархэр алызыгъэлэсырэ ащ фэдэ амалым иIофшIэн кыгъэууцун алыгъышт.

Андрей КРАСИЛЬНИКОВ.
Адыг Республикэм ипрокурор федеральнэ шынэгъончъагъэм, лъэпкэ зэфыштыкIэхэм ыкIи экстремизмэм пэуцужыгъэным яхьыллагъэ законхэр зэрагъэцакIэхэрэр уплъэкIугъэнымкIэ иIэпылэгъу шъхъал.

(Джыри кыкIэлъыкIошт).

ЛІАКЪОХЭМ КЪАРЫКІУАГЪЭМ ТЫТЕГУЩЫНЭ

Адыгэ лъэпккыыр зыгъэдэхэгъэхэ Хьагъундэкъохэр

(КъызыкІэлъыкІорэр тыгъэгъазэм и 18-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Едыдж итетыгъо генералхэм анахъ лъагэ мэхъу, сыда пІомэ ащ фэдэ наградэу Урысыем илагъэр зэкІэми анахъ лъагэщыгъ. 1915-рэ илъэсым адыгэ-лпыр генерал-майор мэхъу.

Японскэ заом илхыужъэу Едыдж Петербург къащэжъы, Генеральнэ штабым икурс гуадзэ къеухыжъы. 1907-рэ илъэсым Адыутант шъхалэ апэрэ гвардейскэ лъэсыдзэ дивизием фашы ыкІи подполковникыцІэр къыфагъэшъуашэ.

Едыдж зэолІэу зэрэщытыгъэм нэмькІэу тхылъхэри ытхыщтыгъэх. Илъэс зэкІэлъыкІохэм къыдигъэкІыгъэх тхылъхэу «Тактика конницы», «Тактика кавалерии» зыфилохэр.

1908-рэ илъэсым Едыдж иІэнатІэ нахъ лъагэ мэхъу: Петербург гвардейскэ дзэ корпусу шылагъэм иштаб хэушъхьафыкІыгъэ пшъэрелъхэр щызыгъэцкІэхэр иофицеру агъэнафэ, апшъэрэ хэгъэгу комиссием хагъахъ, щытхъу хэлъэу илъэс пчъагъэр ащ Іоф щешІэ.

А уахътэу непэ тызытегушылэрэм Урысыем шэкІогъум и 26-рэ мафэр игъэкІотыгъэу шагъэмэфэкІыщтыгъ. Ар ордену Святой Георгий Победоносцем фэгъэхьыгъэ мафэу щытыгъ. А мафэм пачыкхэу Николай II-м ыугъоштыгъэх хэгъэгум лъытэныгъэ ин шафашыныр къэзылэжыгъэ цыфхэр.

1910-рэ илъэсым джащ фэдэ мафэу агъэмэфэкІырэм Едыдж пачыкхэу Николай II-м регъэблагъэ, ащ нэлуасэ щызэфэхъух ыкІи джащ къыщегъэжъагъэу шъэогъуныгъэр азыфагу илъ мэхъу. Пачыкхэмрэ ягуашъу Александра Федор ыпхымрэ Едыдж зыщыфэе уахътэм КІымэфэ Дворецми Пачыкхэ Селоми ашыІэн фитэу Іизын къыраты. Александра Федор ыпхым лъэшэу икІэсагъ Кавказым икІэлэ пІугъэу, Урысыем илхыужъэу Едыджрэ ежыррэ шыІакІэм, хэгъэгум щызекІорэ Іофхэм атегушылэнхэр. Пачыкхэм ишъхэгъусэ къэбэртэе кІалэм лъытэныгъэшхо къыфишылщтыгъ, лъэшэу игуапэу Едыдж икІэлэцІыкІухэмрэ ежъ икІэлэрэ мафэ къэс зэдигъэдэжугуштыгъэх.

1911-рэ илъэсым дзэ къулыкшым шІушлагъэу щыриІэхэм афэшІ Едыдж полковникыцІэр къырапэсы ыкІи апэрэ Четинскэ полкым командир фашы, ау бэрэ ащ къулыкшур щихы-ррэп. КъыкІэлъыкІорэ илъэсым пачыкхэм иунашъокІэ апэрэ Семиречинскэ къэзэкъ полкэу Туркестанскэ дзэ округым хэтым иІэшъхъэтетэу агъэнафэ.

1913-рэ илъэсым Едыдж къэбэртаехэм ялыкІохэм ахэ-тэу Петербург макІо пачыкхэ

лъэпккхэу Романовхэм яунэ ыныбжэ илъэс 300 зэрэхъугъэр адигъэмэфэкІынуэ. А илъэсым къыщегъэжъагъэу пачыкхэр къэзыухъумэрэ конвоим Едыдж къулыкшур шехъы, язэІукІэни нахъыбэ мэхъу. Едыдж ыпкы къыкІыкІэ, Николай II-м адыгэ шъуашэр (черкескэр) зыщылэщтыгъ, ар лъэшэу ыгу рихыщтыгъ. КІэлэ закъоу илагъэми а шъуашэр шІу ригъэлъэгъугъагъ, сурэт тыхыгъэу щыІэхэми ар къау-шыкхаты.

ГухэкІэу щытыгъ пачыкхэм икІэлэ закъо уз хылъэ зэрилагъэр. Александра Федор ыпхым ар гуузышхоу илагъ, амалэу щыІэхэр рахыылэхэзэ ащ еІазэщтыгъэх. Ары къы-зыхэкІыгъэри Распутиныр пачыкхэм иунагъо пэблагъэ хъуныр, Ізэгъу амалхэр ыгъэфедэхэзэ, Цесаревичым ишІуагъэ ащ ригъэкІыщтыгъ.

Мыщ дэ-жъым къэ-Іогъэн фэе Распутиным бзэджагъэу зэрихъэ-щтыгъэхэри, пачыкхэу нагъом ынапэ зэрэ-тырихы-щтыгъэри. Ащ пчыкхэ-зэхакхэр ышІыщты-гъэх, пачы-кхэм пэб-лэгъэ бзыл-фыгъэхэр ригъашъо-хэзэ ыгъэу-ташъо щ-тыгъэх, нэпэ-техэу адзэ-кІоштыгъ. Ни-колай II-м къегъэуцо-кІыгъэхэм ар ашІэщты-гъэми, па-чыкхэми щэщынэхэ-ти, зи аІоштыгъэп.

Едыдж ыкІоу Георгий къызэриІотэжыщтыгъэмкІэ, Хьагъундэкъо генералым Распутиным инепэтэх зекІуакІэ емыкІушхоу ылытэщтыгъ ыкІи ишъэогъу пачыкхэм риІоштыгъ ар уукІын фаеу. Пачыкхэм ар ыгу рихыщ-тыгъэп, сыда пІомэ икІэлэ сы-маджэ, ежъ къызэрэшІошІы-щтыгъэмкІэ, Распутин закъор ары зыгъэхъужыны зылъэкІы-щтыгъэр. Джащ къыкІи па-чыкхэмрэ Едыджрэ шъэогъу-ныгъэр ашІоІодыгъ, Николай II-м иунашъокІэ Хьагъундэкъо генералыр 1916-рэ илъэсым къалэу Благовещенскэ егъаІо Амурскэ хэкум игубернаторэу ыкІи ащ къыдиубытэу Амурскэ къэзэкъыдзэм инаказной атаман ешы.

А уахътэм революциеу къэб-лагъэрэм ифэмэ-бжымы лъэш Петербург къытырихъэщтыгъ. Пачыкхэм ишъхэгъусэ Алек-сандра Федор ыпхым лъэшэу ащ ыгъэгумэкІыщтыгъ. Джащ къыхэкІэу ар бэрэ пачыкхэм елъэлущтыгъ генералэу Хьа-гъундэкъор Петербург икІэлэ начальникэу къыщэжынуэ. Ащ риІоштыгъ: «Он (Хагундоков) на службе с 10 августа 1908 года... Возможно, что он будет наиболее подходящим на пост Петербургского градоначаль-ника». ТІэкІу тешІагъэу Алек-сандра Федор ыпхым иІ фет-хы: «Ангел мой! Если бы мож-но было отпустить сюда Хагун-докова, то было бы хорошо, по крайней мере его военные ор-дена подают на то надежду. Все же, может быть, ты най-дешь другого на его место — атамана Амурского войска». Мыр зитхыгъэм мээз зауІэ

Урысые императорым икІалэу Алексей (джабгъумкІэ апэрэр) Хьагъундэкъо Едыдж генералым икІалэхэу Георгийрэ Ислъамрэ ахэс.

1918-рэ илъэсым ичылэ гуп-сэу Хьагъундэкъуей Едыдж щыпсэугъ, ау хэгъэгум кыхъ-хэрэр зельэгъум иунагъо щыщхэр игъусэхэу Баку КІожыпъагъэ. Илъэс фэдизрэ ащ щыпсэуи, Стамбул зигъэ-загъ. Ащи илъэсныкхорэ дэ-сышъ, 1920-рэ илъэсым Фран-цием мэкІожы.

Елмэсхъан

Едыдж иунагъо исыгъэхэм яхылагуэу тхылъ псау птхын плъэкІыщт. Непэ сыкызытегу-щыІэ сшІоигъор ащ ыпхыу Ел-мэсхъан ары. Зыщыпхуитфымэ ар ишІэныгъэкІи, иакылыкІи, ишэнхэмкІи къахэщыщтыгъ. Петербург дэтыгъэ Смольнэ институтыр дэгъу дэдэу къы-ухыгъагъ ыкІи врачэу Іоф ышІагъ. Илъэс 17-м итэу уна-гъо ихъагъ. Шъхэгъусэ фэхъу-гъагъэр Николай Баженовэу лыхъужыныгъэ хэлъэу апэрэ Дунзе заом щызэуагъэр ары-гъэ. Граждан заоми лыхъу-жъэу хэлажъэзэ, ышъхъэ тыр-къошхо къытыращэгъагъ. Джащ къыхэкІэу, шагъэхъу-жыным щыгугъэу, иунагъо игъусэу Китаим макІо. 1923-рэ илъэсым нэс ащ къыщелазэх, ау агъэхъужыны амылгъэкІэу иду-най ехъожы ыкІи къалэу Шанхай шагъэтІылыжы.

Елмэсхъан ышІэщтыгъ ятэ Францием зэрэкІожыгъэр. Джащ къыхэкІэу Петербург къымыгъэзэжъэу икІэлэцІыкІу игъусэу Шанхай екІышъ, ятэ дэжъ, Париж мэкІожы. Дуна-им щызэлъашІэрэ модельерэу Коко Шанель Елмэсхъан Іоф дишІэу регъажъэ, гъэзетэу къыдэкІыхэрэм исурэтхэр къа-рэхъэх, иІофшІакІэ пае бэдэдэ фатхы. 1928-рэ илъэсым Ел-мэсхъан къызэІуехы ежъ иу-наеу модельхэм яунэу «Эль-мискІэ» зэджагъэр. А илъэсхэм ышъу Георгий, сурэтышІ цІэ-рыІоу ар щытыгъ, ышыпхъу лъэшэу дэлэпыІэщтыгъ.

1934-рэ илъэсым Елмэсхъан графу Станисласде Люар, по-мещик баеу, сенаторэу щы-

тыгъэм дэкІо. Джащ къыхэ-кІэу Елмэсхъан ышІэ зэрехъокІы ИренкІэ.

1940-рэ илъэсым фашисты-дзэхэм Париж аштагъ. Фран-цием идзэхэм генералэу Де-Голь яІэшъхъэтетэу илъэс пчъагъэрэ пыим эзэуагъэх. Джа илъэс лъыгъэчъэ къынхэм Ел-мэсхъан Де-Голь игъусэу илъэ-сипІым къыкІоІІ дзэм хэ-тыгъ. Заор къызежъэм, къы-рашэкІырэ госпиталэу дзэм илагъэм пэщэныгъэ дызэри-хъагъ, улагъэхэм ягъэхъужыны амалэу иІэмкІэ ишъыпкызу пылтыгъ.

1941-рэ илъэсым Ирен Ма-рокко агъаІо. Уз Ізе дэдэхэу тифымрэ емынэмрэ (холерэ-рэ) къызэузыхэрэм ишІогъэшхо арегъэкІы, нэбгырэ миным ехъу лІэныгъэм шеухъумэ. Де-Голь иунашъокІэ 1943-рэ илъэ-сым адыгэ бзылфыгъэр Ал-жир агъаІо дивизием игоспи-таль ихирург шъхалэу. 1944-рэ илъэсым ыкІэхэм адэжъ Фран-цием къегъэзэжы ыкІи къы-рашэкІырэ госпиталым иІэшъ-хъэтетэу заор аухы.

Елмэсхъан заом гъэхъагъэу щишІыгъэхэм къаІэкІогъэ шІухъафтынхэр бэу къыфагъэ-шъошагъэх: «За боевые заслу-ги» зыфиІорэ француз орденыр, Польскэ орденхэу «Дышъэ къа-щыр», «Дзэ къащыр», «За отва-гу» зыфиІорэ медалыр. Джащ фэдэу хэгъэгубэмэ ямедальхэр, орденхэр къыратых. Заор за-ухыгъэ 1945-рэ илъэсым Фран-цием и Президентэу Де-Голь «Орден Почетного легіона» зы-фиІорэр текІоныгъэр зыцагъэ-мэфэкІырэм тефэу Елмэсхъан Париж къыщыреты, лыхъу-жыщІэр къыщыфегъэшъуашэ. Францием итарихъ къызэрэ-щыІуатэрэмкІэ, апэрэу ащ фэдэ гъэшІоныгъэ адыгэ лъэпккым ыпхыу Хьагъундэкъо Елмэсхъан (Ирен) къырахы.

ХЬАГЪУНДЭКЪО Хьамед. Урысыем ипрофессио-нальнэ литераторхэм я Союз хэт.

(Авторым итхыгъэхэм та-рихъ щысэхэу ахэтхэмкІэ пшъэдэкІыжъ ехы).

(Джыри къыкІэлъыкІошт).

Лъэпкъ искусствэмрэ тиконцертхэмрэ

Илъэсыр агъэкIотэжы

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ лъэпкъ къэшъокIо ансамблэу «Налмэсым» Краснодар, Ейскэ, Апшеронскэ, краим инэмыкI къалэхэм концертхэр къащитыгъэх. Тилъэпкъ искусствэ ашIогъэшIэгъонэу «Налмэсым» ипчыхъэзэхэхэм нэбгырэ шъэ пчъагъэ яплъыгъ.

«Налмэсым» идиректорэу Бастэ Азмэт, ансамблэм ихудожественнэ пашэу Къулэ Мыхъамэт, ибалетмейстер шъхьалэу Хъоджэ Аслан, артистхэм гушыIэгъу тафэхъугъ. Налмэсым» 2010-рэ илъэсыр зэригъэкIотэжырэ фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр тигъэзет къыхиутыгъ.

Сурэтым итыр: «Налмэсыр» къэшъо.

КIымэфэ футболыр

Хэта финалым хэфэщтыр?

Мыекъуапэ футболымкIэ икIымэфэ зэнэкъокъухэм ахэлэжьэрэ командэхэм ятфэнэрэ ешIэгъухэр шэмбэтым ыкIи тхъаумафэм ялагъэх. Стадионэу «Юностым» апшэрэ, ятIонэрэ купхэм ахэт командэхэр щызэIуагъэх.

Финалым хэфэщтыр язэрэмыгъашIэу футболистхэр зэнэкъокъух. Апшэрэ купым щызэдешIагъэхэм тызэмыжэгъэ упчIэхэр къалэтыгъэх. АРГ — «Мыекъуапэ» — 2:1, МГТУ — «Динамо» — 2:2, «Тульскэр» — «Щагъдый» — 1:4.

АРГ-м ифутболистэу Мэзылэ Арсен Iогъогогъо «Мыекъуапэм» икIэлапчъэ Iэгуаор дидзагъ. ТекIоныгъэр «Мыекъуапэм» къыдихыгъэу, чемпион хушгъэу бэмэ алъыгъэщтыгъэми, ошIэ-дэмышIэу упчIэхэр къэгъэджыгъэх — «Мыекъуапэр» арэушгъэу тапэкIи ешIэгъэм, финалым хэмыфэнкIи пшIэхэнэп.

МГТУ-р дэгъоу ешIэ. Дмитрий Ахбэрэ ГъонэжыкIо Азаматрэ зырызэ «Динамо» икIэлапчъэ Iэгуаор дидзагъ. Герман Сахвэдзэрэ Андрей Ушенинымрэ МГТУ-м икIэлапчъэ Iэгуаор дахэу зэрэдадзагъэм изакъоп ешIэгъур гъэшIэгъон къэзышIыгъэр. ЗэIуагъэу зыщыхыным «Динамо» бэрэ ыпэкIэ илгыгъ, финалым хэфэным зэрэфэбанэрэр къэлабгъоштыгъ. Шэуджэн Дмитрийрэ Андрей Ушенинымрэ МГТУ-м икIэлапчъэ пэблагъэу щыгъэу нэгъэуплэгъу заулэхэм къаIоцI Iогъогогъо къэлапчъэм дэуагъэх, ау ухъумаIохэм Iэгуаор линием зыщыблэкIыным къызэкIадзэжыным алъэкIыгъ. «Щагъдым» ифутболистхэу Игорь Бырловым — Iогъогогъо, Джамырзэ Муратрэ Игорь Жегулинымрэ зырызэ «Тульскэм» икIэлапчъэ Iэгуаор дидзагъ.

ЯтIонэрэ купым зэрэщешIагъэхэр

«Спортмастер» — «Спортмастер-2» — 5:1, «Дизайн» — МГГТК — 3:0, «Тульскэр» — «Газпром» — 2:1, УВД — «Улап» — 3:5, «Радуга» — ИФК — 3:4, «Квант» — «Джокер» — 3:5, «Старт» — «Звезда» — 7:1, «Зарем» — «Ханскэр» — 1:11.

ЧыпIэхэр зэтэгъапшэх

- МГТУ — 11
- «Щагъдый» — 8
- «Мыекъуапэ» — 6
- «Тульскэр» — 5
- «Динамо» — 4
- АРГ — 3
- «Лада-Чыгушъхъ» — 2

ЯтIонэрэ купэу «А»-р

- «Спортмастер» — 15
- «Кавказ» — 15
- ИФК — 12
- «Ханскэр» — 8.

Купэу «Б»-р

- «Дизайн» — 15
- МГГТК — 10
- «Старт» — 10
- «Газпром» — 9.

Зичэзыу ешIэгъухэр тыгъэгъазэм и 25 — 26-м яIэщтых.

Псауныгъэм игъэпытэнрэ лъэхъанымрэ

Физкультурэмрэ спортымрэ цIыфхэр апыщэгъэнхэм, псауныгъэ дэгъу ялэным афэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъон-зэнэкъокъухэр Адыгэ Республикэм щыкIуагъэх. 2010-рэ илъэсым къалэхэмрэ районхэмрэ ялофшлагъэ зэфахысыжыгъ. АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхъаматэу Хъасанэкъо Мурат щыгъуцIэхэр къыдэзыхыгъэм афэгъушIуагъ.

ФизкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ организацие анахь дэгъоу ТэхьутэмыкIое районыр къыхахыгъ, тхъаматэр Р. Зэрамыку. Зыщыпсэрэ чIыпIэм иклуб анахь дэгъукIэ алъытагъэр Мыекъуапэ ивоеннэ-патриотическэ клубэу «Новобранцэр» ары, пашэр В. Новарчук. Спорт лъэпкъхэмкIэ федерацие анахь дэгъукIэ алъытагъэр Адыгэ Республикэм бжым ззэонымкIэ ифедерациеу А. Къэлэшгъаор зипашэр ары.

ЗыцIэ къетIуагъэхэм язырызэу сомэ мин 17 фэдиз, щыгъу тхыгъэхэр аратыжыгъэх. Щысэ зытырахырэ купхэм ялофшлагъэ нахьышIоу пропагандэ зэрашIыштым тегушылагъэх.

Сурэтым итхэр: зэхэхэм хэлэжыагъэхэмрэ зищыгъу аIуагъэхэмрэ.

Баскетбол. Э. Тыгъужьым фэгъэхыгъ

СТАВРОПОЛЬРЭ МЫЕКЪУАПЭРЭ АПЭРЭХ

Мыекъуапэ икIэлэцIыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэу N 2-м илъэсыбэрэ идиректорыгъ Тыгъужь Эдуард. Ащ ишIэжь фэгъэхыгъэ зэнэкъокъоу тикIалэ баскетболымкIэ щыкIуагъэхэм Краснодар, Ставрополь, ЦэрджэскIалэ, Мыекъуапэ, нэмыкIхэми яныбжыкIэ командэхэр ахэлэжыагъэх.

1995-рэ илъэсым къэхъугъэ пшъашьэхэр зыхэт командэм язэнэкъокъу Ставрополь щыцI пшъашьэхэр щытекIуагъэх. Мыекъопэ пшъашьэхэр ятIонэрэ хуэгъэх. Ставрополь икомандэ пчъагъэр 73:51-у Адыгеим ипшъашьэмэ къатекIуагъ.

1996-рэ илъэсым къэхъугъэ кIалэхэр баскетбол зызэдешIэхэм, Мыекъуапэ икомандэ апэрэ чIыпIэр къыдихыгъ. Тиспортсменхэр 2009-рэ илъэсым Краснодар краим ичемпион хуэгъэ командэу

Краснодар къыкIыгъэм 58:23-у текIуагъэх.

Мыекъуапэ ипшъашьэхэм ащышэу анахь дэгъоу ешIагъэр Алина Рязановар ары. ТикIалэ икIалэхэм Глеб Беловыр къахэщыгъ.

Мыекъопэ къэлэ администрацие физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и ГъэлорышIапIэ зэнэкъокъухэр зэхышагъэх. Кубокхэр, щыгъу тхыгъэхэр спортсменхэм афигъэ-шъошагъэх. Типшъашьэхэм ятренерыр Евгений Крбашян, кIалэхэр Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерыу Юрий Бойко егъасэх.

Тыгъужь Эдуард ишIушIагъэ спортым пылхэм ащыгъупшэрэп. Спорт еджапIэу N 2-м зиушъомбгъуным илахышIу хишыхыагъ, зэхэщэкIо дэгъоу щытыгъ. Эдуард ыцIэкIэ спорт еджапIэм мыжъобгъу къыщызэIуахыгъ, илъэс къэс ащ фэгъэхыгъэ зэнэкъокъухэр Мыекъуапэ щэкIох.

КIэлэцIыкIу футболыр

Адыгэкъалэ щыщхэр чемпионых

Краснодар краим футбол цыкIумкIэ изэлухыгъэ кIэху ешIэгъухэр Крымскэ щыкIуагъэх. АР-м футболымкIэ и СДЮСШОР икIутамэу Адыгэкъалэ щыIэм зыщызыгъэсэрэ кIалэхэр зэнэкъокъухэм ахэлэжыагъэх. Тренер-кIэлэегъаджэу Тхьаркъохъо Тимур зипэцэ ныбжыкIэ командэм зэлукIэгъумэ апэрэ чIыпIэр къащыдихыгъ.

1994 — 1995-рэ илъэххэм къэхъугъэ кIалэхэр зыхэт командэхэр апэрэ чIыпIэхэм афэбэнагъэх. Адыгэкъалэрэ Новороссийскэрэ яфутболистхэр зызэлэкIэхэм, пчъагъэр зэфэдэу ешIэгъур аухыгъ. НэмыкI ешIэгъухэм тифутболистхэм текIоныгъэр къащахыи, чемпион хуэгъэх.

Шъачэ, ТIуапсэ, Успенскэ районым якомандэхэр медальхэм афэбэнагъэх, ау гъэхъагъэ зышIыгъэ командэхэм ахэфэгъэхэп.

Адыгэкъалэ ифутболист ныбжыкIэхэр Адыгэ Республикэм ичемпионых. 2010-рэ илъэсым Урысыем икIэху зэнэкъокъухэу Санкт-Петербург щыкIуагъэхэм захэлажэухэм, ятIонэрэ чIыпIэр къащыхыгъ. Адыгэкъалэ иадминистрацие ипашэу Хъатэгъу Налбый кIэлэцIыкIу-ныбжыкIэ спортым зегъэушъомбгъугъэным зэрэпылбыр тэшIэ, ригъэжыгъэ IофышIухэр лъыгъэкIотэнхэу тыщэгугъы.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

Къыдзыгъэжырэ:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэрэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьалэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зылэшIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжэ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:

advgvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэлорышIапIэ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжэ ахы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажэхэрэмрэ яеплкъыкIэ зэтемыфэн ыльэкIышт. Гъэзет-еджэхэм къытфагъэхырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхъажыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр 4668

Индексхэр 52161 52162

Зак. 3461

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэх уахьтэр
Сыхъатыр 18.00